

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รายการข่าววิทยุกระจายเสียงในปัจจุบัน แบ่งออกได้เป็นสองรูปแบบใหญ่ คือ รายการข่าวประเภทเป็นทางการ และรายการข่าวประเภทไม่เป็นทางการ ซึ่งรายการข่าวประเภทเป็นทางการสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบคือ รายการข่าวรวม (ถ่ายทอดร่วมกับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย) และรายการข่าวล้นทุกต้นชั่วโมง ส่วนรายการข่าวแบบไม่เป็นทางการ แบ่งได้เป็นสามรูปแบบ คือ รายการพูดคุยข่าว รายการข่าวชาวบ้าน และรายการละครข่าว (ศรีประภัสสร สุทธิเสวันต์,2535)

รายการพูดคุยข่าว มีผู้ดำเนินรายการคนเดียวตลอดรายการ ซึ่งมีลักษณะพูดคุยข่าวอย่างเป็นกันเองกับผู้ฟัง ผู้ดำเนินรายการมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปสู่ ผู้ฟัง โดยการวิเคราะห์วิจารณ์ข่าว โดยการนำข่าวเข้ามาประกอบความเห็น ทศนคติ ของตนเอง เพิ่มลงไปในช่วง โดยใช้ความสามารถเฉพาะตัว และประสบการณ์ทางวิชาชีพที่แตกต่างกันไป ได้แก่ การเมือง สังคมและเศรษฐกิจ โดยในแต่ละประเด็นก็จะนำผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขามาดำเนินรายการ

รายการพูดคุยข่าวในประเด็นเศรษฐกิจ ก็เป็นประเด็นหนึ่งที่สื่อมวลชนให้น้ำหนักและความสำคัญในการนำเสนอ และสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดรายการประเภทนี้มากขึ้น เนื่องจากนับตั้งแต่ประเทศไทยประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ เมื่อกลางปีที่ 2540 ทำให้ประชาชนมีความต้องการข่าวสารด้านเศรษฐกิจที่รวดเร็ว และมีความถี่มากกว่าปกติ ส่งผลให้ในปัจจุบันจึงมีรายการประเภทนี้นับหน้าปิดวิทยุมากขึ้น (อุษณีย์ สมบูรณ์ทรัพย์,2537)

ด้วยเหตุนี้แต่ละบริษัทผู้ผลิตรายการ ต่างก็แข่งขันกันทำทุกอย่าง เพื่อดึงดูดผู้ฟังให้หมุนมาฟังคลื่นของตนเองให้มากที่สุด กลวิธีหนึ่งที่น่าสนใจคือ การนำผู้มีชื่อเสียง มีบทบาทสำคัญ หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องเศรษฐกิจ เป็นผู้ดำเนินรายการหรือเป็นวิทยากรประจำรายการ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารและวิเคราะห์เกี่ยวกับเศรษฐกิจ บุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นอาจารย์และนักวิชาการในมหาวิทยาลัย ซึ่งช่วยเสริมความน่าเชื่อถือให้กับรายการมากยิ่งขึ้น เช่น

อาจารย์สมชาย ภคภาสนวิวัฒน์ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นวิทยากรประจำรายการ "หมุนตามข่าว" ทางคลื่นเอฟเอ็ม101 นิวส์แซลแนล ,อาจารย์วรภรณ์ สามโกเศศ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ผู้ดำเนินรายการ "ไฟท์เศรษฐกิจ" ทางคลื่นเอฟเอ็ม 99.5 คลื่นข่าวไอเอ็นเอ็น และอาจารย์สังคิด พิริยะรังสรรค์ อาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ดำเนินรายการ "นวัตกรรมใหม่สังคมเศรษฐกิจ" ทางคลื่นเอฟเอ็ม 99.5 เช่นกัน

นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีบางรายการที่ใช้นักข่าวที่เจนจัดกับสนามข่าวเศรษฐกิจ มาเป็นทั้งผู้ดำเนินรายการและนักวิเคราะห์เศรษฐกิจพร้อมกัน ก็คือรายการ "คุยเฟื่องเรื่องเงิน" ทางคลื่นเอฟเอ็ม101 นิวส์แซลแนล ซึ่งผู้ดำเนินรายการคือ วีระ ธีรภัทรานนท์ หรือในนามปากกา "วีระ ธีรภัทร"

วีระ ธีรภัทรเป็นชื่อที่แฟนรายการรู้จักกันเป็นอย่างดีนับหน้าปัดวิทยุนับจนบัดนี้เป็นเวลา 8 ปีแล้ว แต่ในความเป็นจริงวีระไม่ได้เริ่มงานทางด้านสื่อสารมวลชนทางวิทยุเป็นที่แรก โดยก่อนหน้านั้นวีระ เป็นนักหนังสือพิมพ์มาก่อน

นับตั้งแต่วีระจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านรัฐศาสตร์ สาขาทฤษฎีการเมืองและปรัชญาการเมือง จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปี 2521 ชีวิตการทำงานของเขาก็เข้าสู่วงการสื่อสารมวลชนด้วยความบังเอิญ โดยการชักชวนจากเพื่อน เริ่มงานครั้งแรกเป็นนักหนังสือพิมพ์ผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวต่างประเทศ ที่หนังสือพิมพ์มติชนรายวันในปี 2522 - 2523 และย้ายมาทำงานในตำแหน่งเดียวกันนี้ ที่หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ จากนั้นได้เลื่อนให้มารับตำแหน่งบรรณาธิการข่าวเศรษฐกิจตั้งแต่ปี 2527 ทำให้เขาได้ทำหน้าที่คอลัมนิสต์อีกตำแหน่งหนึ่งโดยรับผิดชอบเขียน บทความ "ปากท้องชาวบ้าน" จากนั้นในปี 2537 ย้ายมาอยู่ที่หนังสือพิมพ์วิญจักร ในตำแหน่งบรรณาธิการบริหาร และที่นี่ทำให้เขาได้มีโอกาสจัดรายการวิทยุ "คุยเฟื่องเรื่องเงิน" ในปี 2538 ทางสถานีวิทยุของบัญชาการทหารสูงสุด เอฟเอ็ม 101 MHz โดยเป็นรายการที่มีเนื้อหาในการวิเคราะห์และตอบปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเงินและการลงทุน

จนกระทั่งในเกิดวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในกลางปี 2540 รายการ "คุยเฟื่องเรื่องเงิน" ได้รับความนิยมมากขึ้น ทำให้วีระ ธีรภัทร เริ่มมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของสาธารณะ ในภาพของนักวิเคราะห์เศรษฐกิจ ประกอบกับวีระ ได้เขียนบทความวิเคราะห์เกี่ยวกับเศรษฐกิจลงทางหนังสือพิมพ์รายวันกรุงเทพธุรกิจ และวิญจักรและภายหลังได้มีการรวมเล่มออกมาถึง 5 เล่มด้วยกัน ได้แก่ ปากท้องชาวบ้านภาคต้น ปากท้องชาวบ้านภาคปลาย เงินทองต้องรู้

เล่าเท่าที่รู้ และปากท้องของเขา ทำให้งานของเขาเป็นที่รู้จักและยิ่งเป็นการตอกย้ำภาพลักษณ์การเป็นนักวิเคราะห์เศรษฐกิจที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

มีหลายคนตั้งข้อสงสัยว่า เขาเรียนมาทางด้านรัฐศาสตร์ แต่กลับมาเป็นนักวิเคราะห์เศรษฐกิจได้อย่างไร คำตอบที่ได้ก็คือ วีระเคยเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์สายเศรษฐกิจ นับจากเริ่มต้นจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 20 ปีแล้ว ทำให้มีการสั่งสมประสบการณ์ จากการคร่ำหวอดในสนามข่าวมานาน และมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับแหล่งข่าวโดยตรง ซึ่งก็ไว้วางใจที่จะให้ข้อมูลกับเขาโดยตรง นอกจากนี้ยังได้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ หรือ CISA ของสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อปี 2535 ประกอบกับวีระเป็น นักอ่านตัวยง โดยชอบที่จะค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องราวที่สนใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้รู้ลึก รู้จริง และมีความแตกฉานจนสามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วยภาษาง่ายๆ

ก่อนหน้านี้งานเขียนของเขาจะเป็นแนว สารคดีและจิตวิทยา เช่น “เปิดโปงเขี้ยวเล็บไซเวียด” และ “คนใหม่ : จิตวิทยาเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า” แต่มาในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจจะเป็นงานเขียนประเภทบทความวิเคราะห์เศรษฐกิจลงในหนังสือพิมพ์และภายหลังได้มีการรวมเล่ม ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น จนกระทั่งในปัจจุบันงานเขียนและคอลัมน์ทางหนังสือพิมพ์ เขาจะเปลี่ยนแนวเขียนมาในแนวประวัติศาสตร์ สลับกับการวิเคราะห์เศรษฐกิจบ้าง ได้แก่ เทียวเขมร และคอลัมน์ทางหนังสือพิมพ์ “คมชัดลึก” ชุด “หอมปากหอมคอ” ก็จะเป็นการหยิบยกเรื่องราวประวัติศาสตร์มาเล่าเป็นส่วนใหญ่ อาทิ ตำนานพระโคพระแก้ว มหาภารตะยุทธ รวมไปถึงประวัติศาสตร์อยุธยาซึ่งเป็นเรื่องที่เขาชอบเป็นพิเศษ ประกอบกับอยู่ในช่วงทันกระแส และเหมาะเจาะพอดีกับยุคที่คนส่วนใหญ่ หันมาสนใจประวัติศาสตร์และชาตินิยมกันมาก ซึ่งคอลัมน์นี้มีการนำมาอ่านออกอากาศทุกวัน ในช่วงแรกของรายการ “คุยเฟื่องเรื่องเงิน” อีกด้วย

สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นประจักษ์ว่า การนำเสนอประเด็นต่างๆผ่านสื่อมวลชนของเขา นั้น เป็นไปตามกระแสความนิยมของมวลชนและบริบททางสังคมเป็นสำคัญ บวกกับความชอบและความสนใจส่วนตัวของเขา

ท่ามกลางกระแสความนิยมที่ก่อตัวขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็กลับมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์เกิดขึ้นอย่างหนักถึงลีลาการดำเนินรายการของวีระ ธีรภัทรทั้งในทางบวกและทางลบ แต่ถึงกระนั้นวีระก็ยังได้เวลาการทำรายการเพิ่มขึ้นอีกในปี 2541 ทางสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ คลื่นความถี่ 97.0 MHz ในระบบเอฟเอ็ม ชื่อรายการคุยเฟื่องเรื่องหุ้น จนถึงปัจจุบัน

ได้รับเปลี่ยนแปลงมาเป็นรายการ “คุยกันจันทร์ถึงศุกร์” นับถึงปัจจุบันเข้าเป็นปีที่ 5 แล้ว รายการนี้จะพูดคุยได้ทุกเรื่องโดยไม่มีกำหนดประเด็น โดยมีการเปิดสายให้ผู้ฟังทางบ้านโทรศัพท์เข้ามาถามปัญหาและแสดงความคิดเห็น

นอกจากนี้ยังมีการนำข้อเขียนทั้ง 5 เล่มที่เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจดังที่กล่าวมาแล้ว มาอ่านออกอากาศในรายการคุยกันจันทร์ถึงศุกร์ โดย ณัฐพงษ์ ธีรภัทรานนท์ ซึ่งเป็นคนใกล้ชิดของวีระ

จากที่มีการนำข้อเขียนเหล่านั้นมาอ่านออกอากาศ ทำให้เกิดลักษณะพิเศษใหม่ที่ข้อเขียนสามารถเปล่งสำเนียงออกมาได้ โดยเป็นงานเขียนที่เขียนได้ดีเข้าใจง่ายประกอบกับผู้อ่านออกเสียงก็อ่านได้ดี รื่นหูและชวนฟังอย่างยิ่ง ซึ่งแตกต่างกับสไตส์การดำเนินรายการของวีระที่พูดเร็ว แรง และตรงไปตรงมา และเป็นการนำเสนอเนื้อหาข้ามสื่อ ซึ่งวีระเชื่อว่าสิ่งนี้เป็น คุณภาพประโยชน์ที่ทำการผลิตข้อมูลครั้งเดียวแล้วสามารถเผยแพร่ได้หลายสื่อ ทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น

รายการวิทยุทั้งสองของวีระสร้างชื่อเสียงให้กับเขา และดำเนินรายการมาอย่างยาวนาน ยากที่จะมีรายการวิทยุใดๆโดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายการในรูปแบบที่คล้ายคลึงกันนี้สามารถยืนหยัดอยู่ได้

และสิ่งที่ยิ่งทำให้เขามีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับของมวลชนมากขึ้น คือการได้เป็นวิทยากรประจำรายการโทรทัศน์ “คุยกันวันหยุดกับ วีระ ธีรภัทร” ทุกเช้าวันเสาร์ เวลา 9.30-10.30 น. ทาง ททบ.5 โดยมีสิริยากร พุกกะเวส เป็นผู้พิธีกรรายการเป็นรายการสด ซึ่งรูปแบบรายการ จะมีการกำหนดประเด็นพูดคุย ในเรื่องราวด้านใดก็ได้ ที่อยู่ในกระแสความสนใจของมวลชนในขณะนั้น อีกทั้งยังมีการเปิดสาย ให้ผู้ชมสอบถามปัญหา และแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดก็ได้

นอกจากนี้วีระยังรับหน้าที่เป็นวิทยากรประจำรายการ “ช่องทางเงินทอง” ในช่วง “ทำเงินให้ออก” ทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 9.45-10.45 น.ทางททบ.5 (ปัจจุบันเลิกผลิตรายการแล้ว) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจ

ผลพวงจากภาพลักษณ์การเป็นนักวิเคราะห์เศรษฐกิจ ประกอบกับสถานการณ์ที่
เอื้ออำนวยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้วีระ ธีรภัทร จัดงานฝึกอบรมและสัมมนาวิเคราะห์
เศรษฐกิจทุกปี และได้รับความสนใจจากผู้ฟังพอสมควร

จะเห็นได้ว่าภาพลักษณ์ของวีระ ธีรภัทร มีช่องทางในการสื่อสารทั้งในสื่อสิ่งพิมพ์
และสื่อกระจายเสียง และในรูปแบบการจัดฝึกอบรม ที่มีเขาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ความคิด โดย
ตรง ซึ่งแน่นอนว่าสิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพล ในการกำหนดทิศทางภาพลักษณ์ของเขาในความคิด
ของผู้รับสาร

ดังนั้นภาพลักษณ์ของเขาย่อมขึ้นอยู่กับการตีความของผู้รับสาร ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่
ได้รับผลกระทบจากการรับรู้ภาพลักษณ์เหล่านี้โดยตรง ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ที่แตก
ต่างกัน ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้รับสารได้แตกต่างกันด้วย จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึง "การรับ
รู้ ภาพลักษณ์ของวีระ ธีรภัทรผ่านสื่อมวลชน"

ปัญหานำวิจัย

1. ภาพลักษณ์ของวีระ ธีรภัทรที่ผู้รับสารรับรู้ผ่านสื่อมวลชนมีลักษณะอย่างไร
2. มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ผู้รับสารมีความนิยมและติดตามงานของวีระ ธีรภัทรทางสื่อ
มวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะภาพลักษณ์ของวีระ ธีรภัทรที่ผู้รับสารรับรู้โดยผ่านสื่อมวลชน
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้รับสารมีความนิยมและติดตามงานของวีระ ธีรภัทรทางสื่อ
มวลชน

ขอบเขตการวิจัย

เลือกศึกษาผู้รับสารที่เคยรับชมหรือรับฟังรายการหรือเคยอ่านงานเขียนของ
วีระ ธีรภัทรผ่านสื่อมวลชนติดต่อกันเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขต
กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น

นิยามศัพท์

ภาพลักษณ์	หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคล ต่อ วีระ ธีรภัทร ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ผ่านสื่อมวลชน
สื่อมวลชน	หมายถึง ช่องทางการสื่อสารที่วีระ ธีรภัทรใช้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ และ สื่อกระจายเสียง
รายการของวีระ ธีรภัทร	หมายถึง รายการทางวิทยุ 2 รายการ ได้แก่ “คุยเฟื่องเรื่องเงิน” ทางสถานีวิทยุ เอฟเอ็ม 101 MHz ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.30 - 11.00 น. และรายการ “คุยกันจันทร์ถึงศุกร์” ทางสถานีวิทยุเอฟเอ็ม 97.0 MHz ทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 14.00 - 17.00 น. การเป็นวิทยากรทางรายการโทรทัศน์ 1 รายการ ได้แก่ “คุยกันวันหยุดกับวีระ ธีรภัทร” ทุกวันเสาร์ เวลา 9.30 -10.30 น.ทางททบ.5
งานเขียนของวีระ ธีรภัทร	หมายถึง งานเขียนที่วีระ ธีรภัทรเป็นผู้เขียนด้วยตนเองทางสื่อสิ่งพิมพ์ อาทิ คอลัมน์ “หอมปากหอมคอ” ทางหนังสือพิมพ์คมชัดลึก พิภพเกิดบุญค อาทิ รวยด้วยหุ่น เงินทองต้องรู้ เทียบเขมร ฯลฯ
การรับรู้	หมายถึง กระบวนการตีความข่าวสารของผู้รับสารได้รับเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของวีระ ธีรภัทร โดยผ่านสื่อมวลชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงลักษณะของนักสื่อสารมวลชนที่ผู้รับสารพึงประสงค์
2. สามารถนำไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงรูปแบบรายการและวิธีการนำเสนอรายการ
3. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานสื่อสารมวลชนได้เป็นอย่างดี
4. การวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นพื้นฐานการวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ในอนาคตต่อไป